СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 33. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 9. лютого, 1929. VOL. XXXVII. No. 33. Jersey City, N. J., Saturday, February 9, 1929. THREE CENTS.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ БУДЕ В КВІТНІ

ГУВЕР ОБГОВОРИВ ПОДРОБИЦІ СЕСІЇ З СЕНАТОРОМ СМУТОМ.

МІЯМІ БІЧ, 8. лютого. — Голова сенатського фінансового комітету, сенатор Смут, вибирається сьогодня з поворотом до Вашинґтону. Повезе з собою всі подробиці щодо надзвичайної сесії 71-го конґресу, яка буде скликана в першій половині квітня б. р. Гувер представив Смутови свої пляни допомоги фармерам. Смут передасть це сенаторам. Погляди Гувера не ріжняться нічим від того, що він підносив у тій справі в своїх кандидатських промовах.

Гувер обговорив ще зі Смутом справу реорґанізації урядових бюр у Вашинґтоні.

ПАНІКА НА НЮЙОРСЬКІЙ БІРЖІ.

ДИРЕКЦІЯ РЕЗЕРВОВОГО БАНКУ ВІДМОВЛЯЄ КРЕДИТУ НА СПЕКУЛЯЦІЮ, А БАНК АНГЛІЇ ПІДНОСИТЬ ПРОЦЕНТОВУ СТОПУ.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — Нюйорська біржа в страху. Брокери засипані переляканими клієнтами, бо всі не знають, що буде. Перед кількома днями дирекція Резервового Банку заповіла несподіванку, яку саме вчора проголосила. Резервовий банк рішився здержати позички для тих банків, що вживають тих позичок на допомогу спекуляції. Рівнож відмовлено кредиту брокерам.

В той самий день пришла вістка з Лондону, що Банк Англії підніс процентову стопу. Значить, з кредитом погано. Наслідок був такий, що ті, коло кого круто з грішми, почали масово продавати шери. Природний наслідок був знову той, що папери почали падати.

ВІДМОВИВСЯ ВІД ХАБАРА.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — Джордж У. Гервей подає, що коли його вибрано Боро президентом в дільниці Квінс, прийшов до нього аґент з каналового „рінґу" і заоферував йому річну платню в сумі $200,000, коли він згодиться відступити каналові роботи певній ґрупі контракторів. Той самий аґент запропонував Гервейови вступ до Ку Клакс Клена, куди важко дістатися і треба добре оплатитися. Гервей хабара не приняв, а щодо Ку Клакс Клена то заявив, що він походить з Ірляндії і вже по тій причині не може бути членом Ку Клакс Клена.

ЛИНДБЕРҐ ЗНОВУ ПОВЕЗЕ ПОЧТУ.

ПАНАМА, 8. лютого. — Полковник Линдберґ відвідав воєнний корабель „Саратоґа", що призначений для вилету літаків на морі. В кедїлю вибереться в поворотну дорогу до Злучених Держав. Повезе з собою 100,000 листів і малих почтових пересилок, які вже зготовано для нього. Не знати тільки, чи стане на це все місця.

ПОДЯКУВАВ ЗА ЗАСУД НА СМЕРТЬ.

РІВЕРСАЙД, Каліфорнія, 8. лютого. — Джурі радило над судьбою молодого Ґордона Стюарта Норткатта, котрого обжаловано о вбийство трох хлопців. Радили три годики, а по тім проголосили, що узнають Норткатта винним морду першого ступня.

В ПАМЯТЬ „ЄНКИ ДУДЛ".

ВІДРЕСТАВРОВУЮТЬ ТВЕРДИНЮ, ДЕ ПОВСТАЛА ТА ПОПУЛЯРНА ПІСНЯ.

ОЛБАНІ, 8. лютого. — Сенатор Джан Ф. Виллїемс вніс проєкт закона в справі відреставровання форту Кральо, в якім, як каже передання, анґлійський хірурґ скомпонував пісню „Єнки Дудл".

Відреставрованне форту буде коштувати $15,000.

ЛЯЛО ЯК З КОНОВКИ.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — Ню Йорк і околиця були тереном, який навістив дощ, що лляв 36 годин. З того повстала чимала шкода. В деяких місцях перервано собвейовий рух. Залізничі тори рівнож позаливано.

ВІДЧИНЕНО ПАРЛЯМЕНТ У КАНАДІ.

БУДУТЬ РАДИТИ НАД ПАКТОМ КЕЛОҐА Й ОХОРОНОЮ НІЯҐАРИ.

ОТАВА, 8. лютого. — Вайкавнт Виллинґдон, ґенеральний ґовернор Канади, відчинив парлямент і виголосив інавґураційну бесіду, в якій відмітив ті справи, над котрими парлямент буде радити. Притім згадав він і про договір проти війни, себто пакт Келоґа, а рівнож і про умову Канади з урядом Злучених Держав в справі захования краси водопаду Ніяґари.

СПИНИВ ЕКЗЕКУЦІЮ ТОРАЛЯ.

МЕКСИКО СИТІ, 8. лютого. — Найвищий суд відмовив петиції оборонця Торалі в справі розписання нової розправи над убийником президента Обреґона. Тораль повинен був бути негайно розстріляний. Оборонець Тораля віднісся тоді телеґрафічно до президента Хіля з просьбою здержання екзекуції, бо він хоче зробити останній апель до президента. Президент Еміліо Портес Хіль здержав екзекуцію телеґрафічно і в той спосіб продовжив Торалеви життя на яких 24 годині.

НЕВИЛ КОМАНДАНТОМ МАРИНАРКИ.

ВАШИНҐТОН, 8. лютого. — Президент Кулидж переслав сьогодня до сенату до затвердження номінацію ґенерала-майора Венделла С. Невила командантом маринарки.

Ґенерал Невил служив підчас світової війни як командант пятого полку під Верденом і брав участь у многих битвах. Був рівнож на службі в Филипинах і в Китаю.

НОВІ МІЖДЕРЖАВНІ ПРИПИСИ.

Панамериканська Юнія пропонує конвенцію 21 держав Юнії в справі заведення однакових приписів для автомобілевої комунікації.

ЗАЛІЗНИЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ОБМЕЖЕНЬ.

Обмеження іміґрації з Середної Европи, заповіджене департаментом іміґрації, викликало 23 січня формальний протест зі сторони обох залізничих фірм в Канаді, а саме Канадійської Тихоокеанської Залізниці і Канадійських Національних Залізниць. В своїм протесті вони зазначують, що рішення департаменту іміґрації не тільки спричинить трудноші для обох залізниць, але й знищить віру в Канаду, яку мають народи, до котрих обмеження відносяться. Залізниці заперечують, що вони є заінтересовані в спроваджуванню поселенців з инших країв, а не з Великої Британії.

КОМУНІСТИ МУСЯТЬ ГОВОРИТИ ПО АНҐЛІЙСЬКИ.

Шеф поліції в Торонто, Онт. Драйпер, видав 22 січня розпорядження, що промовці на комуністичних мітінґах мають обовязково говорити по анґлійськи. Розпорядження вийшло після конференції шефа з радою поліційних комішенерів.

Розпорядження шефа поліції викликало велике обурення між комуністами. Порадившись адвокатів, екзекутиви комуністичні партії та Канадійської Ліґи Робітничої Оборони видали заяву, що нема законних підстав для такого розпорядження, однакож справа має бути обговорена ширше на конференції, яку скликали на 29 січня.

Видання заборони є наслідком слідства, яке поліція провадила кілька місяців над діяльністю комуністів у Торонто. Виконування заборони прийшлося поліції зараз перепроваджувати в діло. Редактор жидівської комуністичної ґазети Гальперн виголосив промову в жидівській мові в однім торонтськім театрі. Поліція арештувала його серед свисту і криків зібраних комуністів.

„ЧИСТИВ", АЖ САМОГО „ПІДЧИСТИЛИ".

Поляк Скрапек, той самий, що недавно „чистив" муніципал Слайдінґ Гилс (Канада), через що деякі наші попалися до тюрми, бо Скрапек намагався побити Михайла Ортинського, довголітного ріфа і заслуженого нашого діяча, ставав 21 січня сам перед поліційним суддею Веддерспуном в Канорі, Саск., і був засуджений на місяць арешту за те, що голосував у двох полах, що є заборонене муніціпальним статутом у Саскачевані.

АРЕШТОВАНИЙ ЗА НАМАГАННЯ ВБИТИ ЖІНКУ.

До 40-літної жінки Дори Даскалюк стрілив хтось на улиці недалеко її мешкання в східнім кінци міста Монтреалу (Канада) в ночи 24 січня і вона лежить у критичнім стані в Ґенеральнім Шпитали. Поліція арештувала її чоловіка Георгія Даскалюка, обвинувачуючи його, що він хотів її вбити. Даскалюк, котрий жив окремо від жінки, посварившись з нею, каже, що він її не стріляв.

ПОВЕРНЕННЯ АРХІВУ МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО.

Архів митрополита Шептицького, вивезений зимою 1914 р. російськими жандармами зі Львова і переховуваний від часу революції 1917 р. в бібліотеці Російської Академії Наук, вернувся до Львова заходами управи Національного Музею у первісному виді з оригінальними пльомбами, наложеними на поодинокі скрині, передаючими й переймаючими органами у Ленінграді.

УСМІХ ЩАСТЯ.

У Перуджії (Італія) виграв цими днями на льотерії бідний факіно (носій) Філіпо Басті, що має 50 літ і троє дітей, 700,000 лір. Ця виграна була досить рідка. Кватерно (чотири числа), поставлене ним, вийшло точнісько, мов у сні.

З ПЕРЕЛЯКУ ЗБОЖЕВОЛІВ.

В Румунії вовки напали на молодого селянина Северина. Тікаючи від них, він виліз на телеґрафічний стовп, де просидів 5 годин на страшному вітрі й голоді. Коли жандарми зявилися на виття голодних звірів і виратували Северина, він уже був божевільний.

ДИШЛЕМ У ГОЛОВУ.

На шосі недалеко Лодзі сталася страшна подія у перший день латинських свят. Именно самохід, що гнав повною силою, віхав на скруті дороги на віз селянина Коцьолка. Коні зістали забиті, а дишель воза пробив шибу, що є на переді авта, і шоферови прямо зірвав голову з карку.

НАПАДИ.

Незнаний бандит, узброєний в кріс, напав на купця Каца на дорозі між Берлином і Збруями, в пов. Броди. Зрабував йому 10 зол., вистрілив у воздух на пострах і втік до ліса. — До хати Ваврика Хвастика в Геленкові, пов. Бережани, стрілив хтось крізь вікно. Куля вдарила в стелю, відбилась і застрягла в підлозі — на щастя не зачіпаючи нікого з присутних в хаті. Як підозрілих арештовано братів Ваврa, у яких найдено кріс та 91 куль. Тепер вони в арешті в Козовій. — В селі Сороки, пов. Бучач, напали незнані бандити на дім Романа Семенюка, який перед кількома днями продав був 24 морґи поля. Вони вибили вікно і почали стріляти до хати. На гук стрілів надбігли сусіди, опришки втікли та вже було запізно. Семенюка і Вовкову, яка мешкала з ним, вбили. — Брати Німчуки зі Слобідки, пов. Коломия, напали на Малку Ляскнер, застрашили її і забрали одяг, вартости 480 зол. Поліція вже їх зловила. —Два товариші Ілька Гаврилюка з Дичкович, пов. Копичинці, пімстилися за якусь зневагу особисту на тім в той спосіб, що напали його в ночі і побили так, що Гаврилюк сконав. Обох опришків замкнули під ключ. — Іван Сенчук з Хмелева, пов. Радехів, напав на купця Бравна в лісі. Кинув його на землю та почав добиратись до Бравнових кишень — на щастя надійшли люде і він втік. — Незнані гольтіпаки, узброєні в кріси, напали на вертаючого возом до Базару, пов. Чортків, Петра Дудка. Зрабували йому пачку папіросок, 50 пляшок пива, 80 булок і 10 бохонців хліба і з тим добром пропали в лісі.

БУГЕРА ЗАСУДЖЕНО ЗНОВ НА КАРУ СМЕРТИ.

В Едмонтоні (Канада) скінчився 24 січня новий процес Вернона Бугера, обвинуваченого, що 9-го липня вбив свою маму і брата та двох наймитів на фармі коло Менвил. Як за першим разом, так і тепер признано Бугера винним душогубства і засуджено за те на кару смерти. Суддя Валш, який перепроваджував процес, призначив день 24 квітня на страчення хлопця на шибениці. Страчення має відбутися у Форт Саскачеван.

СИҐНАЛИ З МАРСА?

Останніми днями астрономи стверджують дивні явища на Марсі. Весь тиждень, що ночі, приблизно в 10 год., біля планети появляється сильний метеор з яснiючим хвостом. Деякі вчені (напр. анґлійські) висловлюють здогад, що це сиґнали, якими Марсіяни пробують почати розмову з нами. Коли так, то їхня спроба була покищо надаремна. Ми, сини землі, мусіли б у відповіді на таку телеґраму післати Марсіянам промінь шириною... 10 км. Для цього вчені не винайшли ще досі ні потрібного приладдя, ні машин, ні жерел світляної сили.

КАРА ЗА САМОВБИЙСТВО.

Повоєнне легковаження життя та самовбийства зросли в останніх літах до того степеня, що держави взялися за сувору боротьбу з тими язвами. І так у Болґарії в тих днях вийшов закон, силою якого кождий самовбийник, вратований від смерти, підпадає ще й під суд. Такі „недорослі" охотники до смерти дістануть 2 роки важкої тюрми — ну і мабуть відхочеться усім по такім „посидженню" шарпатися на своє горло.

ОСТРА ЗИМА.

В цілій румунській державі панують великі морози. В Брашові та Ясах є 24 степені під нулею. Метеорольоґічний інститут заповідає нові морози в Бесарабії та Молдаві. Дунай замерз цілком. Вислали кілька ледоломів, щоб очистити Дунай від криґ.

НЕЗДІЙСНИМІ МРІЇ.

Бувший російський посол Шаблін заявив журналістам, що наслідником Николая Николаєвича як претендента на романівський престол є великий князь Кирило, який перебуває тепер у Баварії.

ЗВІРЯ, ЩО ЗІЛО СВІЙ ХВІСТ.

В ученого Француза Крепена була малпочка, що вміла показувати всякі штучки, а при обіді сідала біля свого пана тай їла наче людина. Від якогось часу одначе завважив Крепен, що його малпочка щоденно глодже свій хвіст, а нарешті з нього остав малий огризок. Учений почав слідити — з чого це пішло, а то тимбільше, що ще давніше чув він про те, що дикі пси та гієни відгризали собі у неволі хвости. І переконався, що малпи залюбки їдять мясо. А що його малпочка не діставала тогож — то хрупала по кусочку свій хвіст. Мабуть те саме склонювало і тамтих звірят зїсти ту свою прикрасу. Цікаво тільки, що їстиме Крепенова малпочка, як хвоста не стане?

СТАЛІН ДАЛІ АРЕШТУЄ СВОЇХ КОМПАРТІЙЦІВ

ШУМСЬКИЙ ЗНОВУ АРЕШТОВАНИЙ ЗА СЕПАРАТИЗМ. ТРОЦЬКІСТІВ АРЕШТУЮТЬ ПО ВСІХ МІСТАХ СССР.

МОСКВА (СССР), 8. лютого. — Сталін розпочав нову хвилю арештів троцькістів. Серед арештованих знаходиться Радек, Раковський, Ґрінберґ, Комаров, Сухін і багато инших видатних комуністів.

Арешти переводяться в Петрограді, Москві, Харкові, Одесі та в багатьох инших містах. В Харкові знов арештовано О. Шумського, що лише недавно повернувся із заслання на Сибір. Його обвинувачують не лише в троцькізмі, але головно в пропаґанді українського сепаратизму.

Радека й Раковського обвинувачують у розповсюдженню листів Троцького та летючок, направлених проти Сталіна.

ВІДПОВІДЬ АНҐЛІЇ.

НА ПРИНЯТТЯ ПРОГРАМИ БУДУВАННЯ 15 НОВИХ КРУЖЛЯКІВ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ АНҐЛІЯ УХВАЛИЛА „ВЕЛИКУ ПРОГРАМУ" РОЗБУДОВИ СВОЄЇ ФЛЬОТИ.

ЛОНДОН (Анґлія), 8. лютого. — Довгі суперечки в британському кабінеті міністрів, що велися над будовою двох нових кружляків, нарешті скінчилися перемогою сторонників „великої фльоти". Після ухвали Злученими Державами будови нових 15 кружляків, британський кабінет міністрів одноголосно ухвалив розпочати будову двох кружляків та менших бойових суден, чого домагався перший лорд, адмірал Бріджмен.

Загально думають, що це будуть перегони в розбудові воєнної фльоти між Злученими Державами та Анґлією, бо виглядає так, що як тільки одна держава побільшить свої морські сили, так друга починає робити тесаме.

АМАНУЛА ДАЛІ ПНЕТЬСЯ НА ПРЕСТІЛ.

БОЇ ВЕДУТЬСЯ НАВКОЛО КАБУЛА. АФҐАНІСТАН ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЛЕТУ АНҐЛІЙСЬКИХ ЛІТАКІВ НАД ЙОГО ТЕРИТОРІЄЮ.

МОСКВА (СССР), 8. лютого. — Радянська телеґрафічна аґенція повідомляє, що тепер точаться вперті бої між військами Аманули та Габібули. Війська Аманули наступають на Кабул від Джалалабада і Кандагара.

ЛОНДОН (Анґлія), 8. лютого. — Посол Афґаністану в Анґорі заявив протест проти того, що британські літаки ввесь час літають над територією Афґаністану. Цим вони порушують його суверенність. Ще було деяке виправдання цим летам, поки вони рятували британських підданих, але тепер жадного виправдування їм нема.

Чемберлейн у парляменті заявляв уже нераз, що Британія не має найменшого наміру втручатися в міжусобну війну, яка точиться в Афґаністані.

СТРАШНА ІНФЛЮЕНЦА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В ПРАЗІ ЛЮТУЄ ТАКА СТРАШНА ЕПІДЕМІЯ ІНФЛЮЕНЦИ, ЩО НЕ ВСПІВАЮТЬ ХОВАТИ ВМЕРЛИХ.

ПРАГА (Чехословаччина), 8. лютого. — Смертність населення в Празі така велика, що погребники вже мають на цілий тиждень наперед замовлення на похорони. Вони не можуть достарчити всім умерлим гробів та не встигають копати могил.

В церквах Праги правлять майже без перерви панахиди та парастаси по вмерлих. Найбільша в Европі праська крематорія не встигає палити всіх трупів, яких до неї доставляють.

ТРОЦЬКИЙ В РОСІЇ.

РАДЯНСЬКІ ПАРОПЛАВИ ПРИЙШЛИ ДО ЦАРГОРОДУ БЕЗ ТРОЦЬКОГО. КАЖУТЬ, ЩО ВІН У МОСКВІ ХВОРИЙ НА МАЛЯРІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 8. лютого. — Неофіційні повідомлення з Москви та Берліна подають, що Троцький ще й досі знаходиться на радянській території. Особа, що прибула з Москви до Берліна просити о візу Троцькому, говорить, що безнадійно просити дозволу на приїзд Троцького в Німеччину. Внутрішня політика Німеччини та бажання зберігти свої доброжичливі відносини з Радянщиною не дозволяють Німеччині впускати Троцького до себе.

Із жерел, які заслугують на довіря, повідомляють, що Троцький знаходиться в Москві, хворий на малярію.

До Царгороду прийшли радянські пароплави „Красний Флот" і „Ленін", але на жадному з них Троцького нема.

СМЕРТНА КАРА БАНДИТАМ.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ БУВ ПРОТИ КАРИ, АЛЕ ДИКТАТУРА ШИРОКО ПРИСТОСОВУВАТИ-МЕ ЇЇ ДО КРИМІНАЛЬНИХ ЗЛОЧИНЦІВ.

ЗАҐРЕБ (Югославія). — Відомий хорватський бандит Стефан Прибіч і чотири його товариші засуджені військовим судом на смертну кару. Банда Прибіча за короткий час ограбувала й забила 18 осіб.

Цей засуд зявився в наслідок загальних суворих заходів диктатури, що буде карати на смерть усіх більше небезпечних кримінальних злодіїв. Парляментарний уряд взагалі противився смертній карі.

ЗАВОРУШЕННЯ В ІНДІЇ ТРЕВАЮТЬ ДАЛІ.

41 УБИТИХ І ПОНАД 345 ПОРАНЕНИХ. КОМУНІСТІВ ОБВИНУВАЧУЮТЬ В АҐІТАЦІЇ.

БОМБЕЙ (Індія), 8. лютого. — Сутички поміж Індусами та магомеданами тревають далі. Анґлійські війська, щоби привернути спокій, кілька разів стріляли по натовпу.

До цього часу нараховують 41 убитих і 345 поранених зі сторони магомедан та Індусів. Влада обвинувачує комуністів в аґітації.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАРЕШТІ

З Женеви докосять, що Рада Союза Народів, яка збереться дня 4. марта на восьмидневні наради, буде тим разом займатися проблемою національних меншостей. Українці, що живуть на західно-українських землях, в Бесарабщині, на Буковині чи на Закарпатській Україні, не є ніякими національними меншостями, бо мешкають на своїх прадідних землях компактною масою. Вони є отже на тих землях національними більшостями і повинні бути господарами тих земель. Та, як це всім нам добре відомо, справа мається навпаки. Дійсні національні меншости, себто Поляки, Румуни і Чехи є господарами, а національна більшість, себто Українці, є предметом визиску, асиміляції і поневолення. Про українські землі, що опинилися під совітами, не згадуємо, бо вони не будуть входити в рахубу, коли мова про розгляд питання національних меншостей з рамени Союза Народів.

Союз Народів буде глядіти на висше згадані українські національні більшости як на меншости. Але вже й з того була би полекша для наших поневолених в старім краю братів, бо вони не мають і дрібної части тих прав, що їм прислугують як національним меншостям. Та виринає питання, як саме поставиться Рада Союза Народів до цеї, для поневолених народів так болючої, а для Союза так дразливої квестії? Досі Союз Народів не зробив нічого в справі полекші долі національних меншостей. Це знаємо найкраще ми, Українці, котрі вже вислали до Союза Народів тьму-тьменну жалоб, а дійсного висліду з тої протестаційної акції так як би не було. Союз Народів старався всіми силами відкладати ту делікатну справу, щоби не дразнити тих держав, на які він опирається, а проти яких звернені ті жалоби. Та тим разом справи вже не вдалось відложити. Польський міністер заграничних справ Залескі так сильно спровокував підчас послідних Зборів Ліґи Націй німецького міністра заграничних справ Штреземана, що той рішучо зажадав висвітлення проблеми національних меншостей з рамени Союза Народів. Штреземан заявив, що привезе з собою повно матеріялів на доказ, що в Европі не виконуються міжнародні зобовязання в справі охорони прав національних меншостей.

Ще у вересні 1927 р. виголосив в Союзі Народів делеґат Канади сенатор Дандіран реферат про невідрадне положення національних меншостей в Европі. Те саме повторив слідуючого року голяндський міністер заграничних справ, але Союз все таки до самої справи не добирався. Все кінчилося на рефератах, промовах і жалобах. Доперва через інцідент, який зайшов між Залєским і Штреземаном, справа набрала такої гостроcти, що мусіла бути поставлена на порядок нарад Ради Союза.

„ОРҐАНІЧНА ПРАЦЯ" В СТАРІМ КРАЮ.

(Оригінальна допись до „Свободи" з Галичини.)

I.

Ще в календарі „Просвіти" на рік 1926 писав я про „Вагу **„малої"** національної роботи".

В тій статі старався я виказати, що великі діла можливі є лише на підкладі дрібних, а корисних для загального добра діл, виконуваних однак систематично, щоденно і безперивно. Напятнував я при цій нагоді і всіх тих мудрагелів, що грають ролю **„знеохочених"**, бо, мовляв, суспільність не пізналася на них, на їх талантах та на їх великих плянах, і котрі в наслідок того знеохочення — не роблять **нічого.**

В теперішнім нашім тяжкім положенню під польським буком, коли майже кожда днина приносить нам нові небезпеки, — починає помалу і ціла наша краєва суспільність приходити до переконання, що супроти такої плянової руйнуючої системи наших ворогів нас може спасти передовсім муравлина щоденна **„орґанічна праця".**

Про неї говориться на вічах, на партійних зїздах, про неї пишеться і в нашій краєвій пресі, бо всі партії признають, що без тої орґанічної та орґанізуючої праці на долах, посеред самої народної маси, неможливі є також більші політичні успіхи чи то серед звичайного „круговороту случаїв та подій", чи в хвилях історичних переломів, коли то і для нас „настане слушний час".

Преці коли ми глянемо безстороним оком на нашу програму на Великій Україні в роках 1918—1920 і розслідимо безпристрасно причини тої програної, то мусимо переконатися, що власне брак тої орґанічної та орґанізуючої роботи в попередних роках був головною причиною нашого погрому.

Ми розуміємо, **чому** був брак тої основної роботи при підставах нації; ми знаємо, що під царсько-чиновницьким режімом — робота така була майже виключена, а розуміючи це — ми прощаємо. Серце рветься нам на кусні, коли нагадаємо собі, **що ми мали,** та **що ми втратили** — але щож? Коли не було підстав на долині, коли не було почуття єдности і здисциплінования, а до того прилучилося ще і наівне теоретизованнє провідників — і то все підчас военного стану — то чогож можна було лучшого сподіватись?!

А правду сказавши, то і провідники не багато винні, бо деж вони могли набратися політичної практики, коли до того часу жили і ділали головно в „подполю", в підземелю, в конспіративних кружках?! Вправді бодай від тих, що писали історію і знали мабуть і історію західних країв Европи, можна булоби сподіватися більше вмілости також і **робити історію,** але, на жаль, і у других народів таке саме бувало, що нагадаю лише польського історика і члена революційного польського уряду в р. 1831 **Лелевеля.**

Приступім хочби лиш на хвилю, що то Чехам лучилася така нагода, і що то їм по погромі царату попадає наразв руки такий великий край з **36** міліонами чеської людности. Не до тижня, але до трох днів вони обсадилиби всі важніші і навіть менше важні пости своїми людьми, зорґанізувалиби військові відділи, а всі ті відділи признали би без всякої дискусії владу, що повстала в центрі тої нової, власної держави. Самозванчі „отамани" та „отаманчики", не признаючі ніякої влади над собою, були би згори виключені; всі особисті симпатії та антипатії пішлиби на бік, а **почутте єдности** і дисципліни взялоби безумовно і негайно верх.

Якуж незвичайну живучість показала наша наддніпрянськ людність в роках 1917—1920. і колиби лиш більше почуття єдности та дисципліни в масах, а більше політичного вироблення у провідників — зосібна-же зрозуміння, що **без сильної армії** держави ніхто не збудує — то не співалиб ми тепер похоронних псальмів нашій тодішній так гарно поздаючійся державности!

Та сталося — і тепер бодай у нас в Галичині приходимо поволи до переконання, що без **„малої"** роботи (до котрої я так горячо заохочував тоді, 1926-го року) ніколи не будемо способні до роботи **великої,** до котрої такий великий народ, як наш, на такій богатій та гарній землі, як наша, живучий, мусить бути історичним збігом обставин борше чи пізніше покликаний!

Досить того, що наша галицька суспільність стоїть тепер під знаком **„орґанічної праці"**, котра і не є чим іншим, як власне **„малою"** роботою при підставах суспільної будівлі.

Ось що говорить одна з наших часописей на цю тему:

„Наше життя розростається і ріжничкується в дуже скорому темпі. Воно, хоч поволи, але всеж намагається, якщо не дотримати кроку, то бодай доганяти той темп життя, що знаменує буттє західно-европейських народів. Головокружний поступ механіки в усіх ділянках життя, переоцінка численних дотеперішних суспільних і інших вартостей роблять життя західних народів неподібним до вчорашнього. Там зміняються на краще відносини в господарській, торговельній та культурній ділянках народного життя, а в нас богато дечого стоїть на місці, на якім стояло ще перед війною.

„Очевидно, що з таким станом треба боротися. Треба підтягати господарський рівень і культурні та суспільні вимоги нашого населення на вищий щабель. А як до того дійти? Тільки працею, щоденною, пляновою і безперервною працею в усіх ділянках національного життя.

„Тільки муравлина праця серед народу, тільки праця в імя поправи долі того народу може стати запорукою кращої будуччини нації. Тільки вона може двигнути наш нарід економічно і культурно. Нашим завданням не може бути входженнє в подробиці та в розгортаннє широких плянів тої праці, бо до того покликані інші чинники. І вони тим направду щиро займаються. Колиж ми цю справу порушаємо, то тільки тому, щоби тим більше унаглядпити в очах нашої громади те, що видвигає само життє як катеґоричний наказ хвилі.

„Богато, дуже богато праці над освітою народу, над його господарським піднесеннем, над його скооперованнем — ось ті шляхи і ті ділянки, які треба густо обставити інтеліґентними, думаючими та свідомими доцільности своєї праці робітниками. Отже і праці і робітників треба нам як найбільше. Того не можуть і не сміють забувати передовсім ті діячі, яким доля судила жити посеред народу по наших селах і місточках. Їх обовязком є віддати свої сили для народу не тільки в імя якихсь абстрактів, але і в імя їх власного добра, в імя будуччини їх самих і їх дітей.

„Наш нарід все був вдячний і прихильний для всіх тих, що були його приятелями, провідниками, порадниками і невідродними його синами. Він все вмів належно оцінювати труди і заслуги тих, що щиро та вірно для нього працювали, що все і всюди обстоювали його права та стояли на сторожі його національної чести.

„Ця так звана **„орґанічна праця"** мусить обєднати всі національно здорові елєменти української громади без огляду на їх партійну чи іншу діференціяцію" („Діло").

„Праця орґанічна" — це в Галичині не новина, лише що клич той піднесли були по програнім повстанню **1863—1864.** років перші Поляки, котрі бачили, що революційними рухавками нічого не вскурають при цілковитій національній неосвідомлености своєї селянської маси, а при нечуваній брехливости та еґоїзмі европейської дипльоматії, на яку вони десятки літ, а зосібна підчас повстання числили.

Правда і це, що в так званім „королівстві польськім", цебто в тій частині Польщі, що була під Росією, така дуже навіть звичайна просвітна праця поміж людом була цілком неможлива. Зате в Познанщині, під Німцями, хоч і як тяжко жилося, то всеж таки передовсім на полі економічної орґанізації далося дуже багато зробити, і Поляки власне в тій польській „дзєльниці" і тепер стоять у тій ділянці суспільної роботи дуже високо.

Та вже найширше розпустили вони крила своєї „праци орґанічней" в Галичині, коли то в р. 1867. покійний Франц Йосиф видав її разом з мешкаючими там Українцями на ласку і неласку польській шляхті та зависимому від неї польському урядництву.

І інтересна річ, що до тої „праци орґанічней" запряжено передовсім **повстанців,** що утекли щасливо з погрому до Галичини, отже політичних еміґрантів, котрі тут зосібна при обсаджуванню посад при автономічних урядах (нпр. при виділі краєвім, при виділах повітових, маґістратах, касах „залічкових", та при філіях краківської асекурації) мали усе першенство навіть перед автохтонними Поляками.

До тих упривілейованих при обсаджуванню таких постів „праци орґанічної" належали однак і такі, що навіть не нюхали пороху тай не коштували козацької нагайки, а то іменно такі, що лише стояли по надграничних (від Росії) селах на так званій **„обсервації"** — то є по дідичівських дворах, — та там ждали на приказ вимаршу, то є переступлення границі. Ждали вони там місяцями, та обідали дідичів „до щенту", в вільних хвилях (а у них все були вільні хвилі) романсуючи з гарними жінками та донечками польських шляґунів. (Гляди нпр. драму Луціяна Ридля „На завше").

Стояли вони та стояли на тій обсервації, тай таки — переважно — не діждалися приказу на вимарш, бо східньо-галицький „ржонд народови" (чи як він там звався) зрозумів нарешті, що годі числити на „обецанку-цацанку" французького цісаря Наполеона III-го та наражувати тільки молодих людий на певну смерть. Так отже з тих кандидатів на „повстаньцуф" поробилися **„зостаньци"** і це й були потім головні діячі в „праци орґанічней", котра стільки горячого сала за шкіру налляла нашому народови. Звичано такі „зостаньци" задержували на ціле життя польську національну ношу та виступали яко „ветерані стичньовеґо повстаня".

На світі вже так буває, що дуже часто це, що одному користь приносить, для другого є колькою в боці.

„Орґанічна праця" Поляків причинилася неабияк до спольщення східної Галичини — значить **нам** на добре не вийшла. Виконувано її і в західній Галичині — і там вона причинилася дуже сильно до національного усвідомлення польського хлопа, що лише пана, дідича уважав за Поляка, а себе та своїх братів за **„цесарскіх людзі".**

Польська „праца орґанічна" впрочім і в Познанщині, і в Галичині **зміцнила** сильно також під зглядом **економічним польський елемент.**

То не були лише фрази, але наслідки тої „праци" були видимі на кождім кроці. Вони, очевидно, тревають і доси, а успіхи Поляків на політичнім полі треба у значній мірі приписати також тій їх витревалій „праци орґанічней".

Нам, очевидно, не так легко прийдеться іти їх слідами, бо ми на кождім кроці будемо мати (і маємо!) до поборення перешкоди, ставлені нам цілком пляново ними.

Та помимо того, **ми ту** нашу „орґанічну працю", себто „малу національну роботу", мусимо виконувати, бо без неї ми, як то Німці кажуть: ніколи не зможем **„сісти на зелену галузку".**

І ще розумно Німець каже, що **щоби розбити велику колоду, треба і довбні великої.**

А нас забагато та завелике вже у нас національне освідомленнє, щоби ми негодні були постаратись о цю велику довбню.

Д-р Кирило Трильовський,

В. Будзиновський.

ТІ, ЩО ЗНАЛИ ЙТИ НА СМЕРТЬ

(Історичне оповідання).

(15)

Гетьман вже хотів дати приказ, щоби з табора витащити гармату, коли його сповістили, що Дніпро зароївся човнами. То йшла послідна надія Кричевського. Він не сумнівався, що йому на поміч прийде свіже, цілодневним боєм не перетомлене військо Подобайла. Також таборик, при котрім була тисяча піхоти, повинен би надійти. Подобайло, котрому Кричевський переказав був Малоїдом, що бій зачнеться аж в ночи, сильно здивувався, коли вже о девятій рано почув стрілянину. Не надумуючись, рішився перекинути своє військо до Кричевського. Рішитися було легко, та не легко було се рішеннє виконати в білу днину. Під боком Подобайла, по другім боці Сожі сидів Отенгавз. Щоби сей не міг киринити в часі переправи, треба було насамперед його обезсилити. Подобайло вивів своє військо з табору і над Сожею проти табору Отенгавза, та від устя Сожі попри беріг Дніпра висипав окопи. Обсадивши сі окопи половиною війська, так, щоби Отенгавз не міг переступити Сожі, ані лодками підплисти до місця, де козаки будуть сідати в лодки, Подобайло притащив зі свого табору лодки, та ними другу половину війська відпустив до Кричевського.

Козацькі лодки причалили до лоївського берега саме тоді, коли Кричевський став строїти свій табор з галуззя і кінських трупів. Козацтво вискочило на беріг і зараз зачало окопуватися. Побачили се Литовці, що напирали на Кричевського. Зрозуміли, яка їм грозить небезпека, колиби попались в два огні. Отже більша половина атакуючих Кричевського відступила і під командою самого Радзівіла вдарила на козаків Подобайла. Бій був нерівний. Козаки, що ще були в лодках, мусіли завернути. Тих, що вже були на березі, Литовці зіпхали у воду. Хто не був добрий пливак, той втопився. Кричевський помочи від Подобайла не дістав.

І таборик з піхотою, з чотирма гарматками і з порохом не прийшов.

Коли розбите ліве крило козаків розбрилося в лісі і коли Кричевський став відступати, лісом прокрадалися до західної сторони литовського табору два козаки: шляхтич Лянівський і ще якийсь. Під самим табором Лянівський застромив на шаблю білу хустину і пустився до першого гуртка вартових, що стояли на окопах.

— Нехай котрий з вас заведе нас до вашого гетьмана, бо ми несемо йому важні вісти про козаків! — Лянівський промовив приказуючо і вартовим передав свою шаблю з пістолею.

Коли Радзівілови переказали, що прийшли якісь язики, князь зараз приказав ставити їх перед себе. Лянівський поклонився до землі і промовив:

Ясновельможний князю і гетьмане! Через нещасливу комбінацію обставин ми оба попали між ребелізантів і не мали способу втечи від них. Аж тепер, коли їм ніколи було пильнувати нас, ми втікли, щоби для добра річи посполитої польської ясновельможного перестерегти перед великою небезпекою. Кричевський має ще резерву, котра за пару хвилин може прийти на боєвище. Надтягає козацький табор з піхотою і з гарматою. В сій хвили сей табор мабуть не далі, як чверть години відси.

Радзівіл був не нинішний, отже зараз доміркувався, що то за люди ті будьтоби на силу затягнені до козацьких повстанців. Насупив брови і відповів:

— Мене фарбований лис не здурить і ти не здуриш мене! Ви оба ще гірші, як ті всі, що в бою з нами погибли, і ті, що ще бються. Вони пішли у бій і кладуть свої голови за свою землю. Ви пристали до них в тій надії, що вони побідять і вам дадуть полковництво, маєтки. Побачивши, що їх справа програна, ви зрадили їх, надіючися, що достоїнства і заплату дістанете від мене. Моя звичка така, що таких панів вбиваю на палі. Але принесені вами вісти мають для мене якусь вартість. Як се, що ти кажеш про табор Кричевського, покажеться правдою, то заплачу вам тим, що замісць вбити вас на палі, позволю прогнати вас з мого табору псами!

Радзівіл сплюнув, від зрадників відвернувся і став давати нові прикази. За Дніпро вислав Отенгавзови приказ, щоби з усім своїм військом зараз пробрався на сей бік. Майже все те своє військо, що атакувало табор Кричевського, Радзівіл вислав перейматц козацький возовий таборик. Козаки в таборі Кричевського відітхнули, але не довго тревав їх відпочинок. Недобитки з лівого крила, прокрадаючися лісами, стягалися до табору. Вони розказали Кричевському, що литовське військо з кількома гарматами пішло брачинським шляхом. Кричевський зараз вгадав, що його таборик в небезпеці. Частину війська лишив, щоби на случай несподіваної напасти боронили табор, і з рештою пішов спасати таборик. На місце прийшов запізно, бо таборик вже був опанований Литовцями. Його військо було заслабе, щоби в такім місці звести бій з литовським, отже вернув назад до табору. За ним потягли Литовці, в боротьбі з козацькою піхотою знов сильно здесятковані. Хоч за здачу Радзівіл прирік був помилуваннє, жаден козак не здався. Вони всі знали, що Хмельницький вислав їх на те, щоби литовської потуги не пропустили на Україну. Вигибли всі, але кождий з них взяв з собою на той світ бодай двох ворогів.

Тепер вся сила Радзівіла обступила козачий табор. Вперед заграли гармати. Град куль, бомб і картачів став сипатися на табор. Дуже великої шкоди ся стрілянина не наробила, бо вже цілком стемнілося і пушкарі стріляли на безбач. Всеж таки втрати були. Хотольському, саме тоді, коли стояв перед Кричевським відбираючи прикази, гарматна куля обірвала ногу. Товариші перевязали кікоть ременем, щоби кров так не жбухала і поклали його під деревом. Гармати били яку годину. По годині з усіх сторін литовські війська рушили до атаки. Пішла не лиш сама піхота, але й пішла вся кіннота, не виключаючи гусарії. В таборі, за трупами коний лежали козаки, коло кождого спис і два або й три наряджені мушкети. Бо біля кождого був не лиш його власний мушкет, але й мушкети його погибших товаришів. Сі мушкети визбирали ті козаки, котрих Кричевський, ідучи спасати таборик, полишив був у таборі. Вони також повіднимали від погибших товаришів порошниці, бо у кождого козака було пороху вже лиш на кілька стрілів. Приготовившися приняти ґідно атакуючих, козаки лежали супокійно за кіньми аж до хвилі, коли ворог підбіг під сам табор. Аж тоді з табору розпочалася пальба. Перша атака заломилася. Литовці відступили, але сурми Радзівіла знов загнали їх під табор. І знов смерть мала обильне жниво. Ті, котрих куля минула і вони в шаленім розгоні вдерлися на вал, цадали пронизані списом, або зарубані шаблею, чи сокирою.

Вже від неодного литовського відділу прийшов до Радзівіла рапорт, що військо не має чим стріляти, бо весь порох вийшов. На добавок ті, що атакували полудневий бік табору, помітили, що не один їх товариш впав поцілений кулею, яка не могла вийти з табору. В лісі за табором і за ними мусіли бути якісь козаки. Користаючи з темноти, вони мабуть стріляють зза дерев. Литовці домірковувалися, що то до козацького табору стягаються ті козаки, котрі розбіглись були в часі бою під литовським табором. Маючи приступ до свого табору загороджений атакуючими Литовцями, козаки використовують темноту і зза дерев помагають обложеним.

Здогад Литовців був правдивий. То справді збігалися козаки, котрі пішли були у розпорошку. Але не тільки вони. То Подобайло, користаючи з того, що Отенгавз пробрався до Радзівіла, й собі покинув той бік Дніпра. Гармати й запас вислав возами на Чернигів, сам з рештою війська зійшов троха в низ, де його не могли доглянути литовські очи, і перекинувся на правий беріг Дніпра низче табору Кричевського. Відтам поволи й обережно підходив під табор та став острілювати плечі атакуючих. Нарешті Литовцям в тім місці взятим в два огні стало загорячо і они відси вступилися.

(Дальше буде).

На службі!

— Позоровляю вас із Новим Роком!

— Вже?! А не знаєте, за що відправили старого?

ШУКАЄМО 58 УКРАЇНЦІВ З $100.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ В НЮ ЙОРКУ ВЖЕ НЕРАЗ СКЛАДАЛА БІЛЬШІ ЖЕРТВИ НА ДОПОМОГУ ІНВАЛІДАМ І БУДЕ ЇХ СКЛАДАТИ ДАЛІ, БО ЦЕ ПОЧЕСНИЙ ОБОВЯЗОК ПРАВДИВОГО СІЧОВИКА, ЩОБ ПАМЯТАТИ ЗА ТИХ, ЩО НАСТАВЛЯЛИ СВОЮ ГРУДЬ В ОБОРОНІ РІДНОЇ ЗЕМЛІ. ТА ПОПРИ ТЕ НЕ МОЖЕМО ВІДМОВИТИСЯ ВІД ЦЬОГО, ЩОБ НЕ ПІТИ ЗА ПОКЛИКОМ НАШОГО ОБЕДНАННЯ І НЕ ЗЛОЖИТИ СВОЄЇ СТОДОЛЯРОВОЇ ЛЕПТИ НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. А ВИСИЛАЮЧИ СВОЮ ЖЕРТВУ, КЛИЧЕМО ДО ВСІХ СІЧОВИКІВ: КОМУ ДОРОГИЙ РІДНИЙ КРАЙ, КОМУ ДОРОГИЙ НАШ ІНВАЛІД, ХТО ПРОТИ ОКУПАНТІВ, А ЗА ВИЗВОЛЕННЯМ, СКЛАДАЙ ЖЕРТВУ НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. СВОЮ ЛЕПТУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„РУССКІЙ" ЧИ „УКРАЇНЕЦЬ"?

Громадянин О. Стеткевич запитує мене у „Свободі", чи я „Русскій" чи „Українець", бо в російській шикагоській газеті мене названо „русскім артистом". Панові Стеткевичові дивно, що Українець пишеться в русской газеті як „русскій актьор". Але колиб п. Стеткевич знав, що мене штовхнуло на це, то він тодіб не подивувався. Тепер я скажу, що мене змусило називатися „русскім актьором".

Коли я приїхав у Шикаго, я хотів організувати український театр. Звернувся з початку до православної громади, але там є свій аматорський гурток і є власний диктатор-режисер. Вони категорично відмовили мені винаняти свою галю, щоби там дати представлення. Більше того, галі вони не дали навіть співакам капелі Кошиця, які часто допомагають ріжним українським громадам у національних святах.

Звернувся я до ґреко-католицької парохії, але там ще гірше. Від них на цілих десять блоків тхне егоїзмом.

Їсти треба було, а для того, щоб їсти, я мушу якось заробити. Знаючи добре російську мову і маючи 12-літній стаж гри на російських сценах, я звернувся до Росіян, бо може вони скорше мене зрозуміють і дадуть можливість заробити на шматок хліба. Все моє лихо, що я родився в Росії, і знаю російську мову. Колиб я родився десь у Туреччині чи в Польщі, то знав би ті мови, а тому міг би грати в їх театрах.

Я не бачу в тому великого гріха, що наші Українці-патріоти віндоклінери миють вікна Жидам, Полякам та иншим. Або шевці, кравці, малярі тощо виконують роботу для чужинців. Або навіть українські лікарі, чи адвокати містять „про себе оголошення в російських газетах. Свою професію я прирівную до професії маляря, шевця, кравця і т. п. Навіть співаки капелі Кошиця часто виступають в російському убранню та називають себе „Русскімі", то чому ж цього не можна мені робити?

Чи я гірший від українського погребника, що ховає людей усіх національностей? Бо колиб він ховав лише Українців, то й сам скоро з голоду попав би на цвинтар. А колиб я чекав, поки Українці дадуть мені заробити на шматок хліба, то вже давно й мене поховав би якийсь погребник.

П. Гурський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Від. 252 У. Н. С. при роботі.

Одним з найділяльніших відділів Українського Народного Союза є в нас товариство ім. Т. Шевченка, в. 252, зорганізований при українській православній громаді на Ірі вул. За короткий час свого існування, бо за 5. літ часу, це товариство виробило собі гарну опінію в нашій кольонії, бо воно було все примірним товариством, де ходило о якубудь народну працю в помочи рідному краєви. Кожного року воно уряджує якесь підприємство в користь помочі народним справам. Сього року на річнім мітінгу запала одноголосна ухвала, щоб кождий член обовязково сповнив свою повинність і зложив доляра на будову Сиротинця У. Н. Союза і то кождого року. Крім того у відповіди на листа п. Ясінчука ухвалено, щоб кождий член складав річно доляра на Рідну Школу в старім краю. Головну ролю у всій народній праці грає гр. Н. Читвінський, який цілий час є предсідателем товариства і не жалує ні часу ні труду, де тільки сього вимагає українська народна справа. Він дав був ініціятиву до складання зборів всіх урядників всіх тутешних відділів Укр. Нар. Союза в справі акції Сиротинця, та, на жаль, ся гадка не увійшла в життя через брак зрозуміння у багатьох урядників, а головно тих, що явно виступають проти Сиротинця, замотоличені дурійкою назаруківської гнилизни. Однак є надія, що таки з часом відділи нашої славної організації У. Н. С., яких є тут кількадесять, зрозуміють вагу Сиротинця і инших народних справ, а що найголовніше, Рідної Школи. Покищо сього року на річнім мітінгу згадуваного товариства ухвалено за ініціятивою гр. Читвінського урядити величавий 5-літний ювилей існування товариства, а саме в дні 17. лютого с. р. враз з великим концертом. Сим хоче товариство започаткувати в Шикаго ширшу акцію за Сиротинцем. Є надія, що й инші відділи возьмуть участь в сім торжестві та подібну акцію відбудуть і в себе, — а отруюючі ґази, пущені на шикаговську українську кольонію ляцькими угодовцями, скоро вивітріють. Бо і час вже, щоб відділи У. Н. Союза в Шикаго дали про себе чути і повстали до живої праці, яку вказує той ясний луч, що пробивається з кождого числа нашого органу „Свободи".

Степан Мусійчук.

РОМ, Н. Й.

Діточе представлення.

Дня 27-го січня тут відбулося діточе театральне представлення, відігране дітьми місцевої української школи. Діти відограли невелику діточу песку „Малий Тарас".

Ще не багато часу, як у нас тільце діточа українська школа під проводом учителя Стефана Драпка, але діти в науці вже багато осягнули. Вони вже вивчилися читати та писати по українськи. А тепер малі школярі пописалися гарним представленням, якого вивчив їх учитель Драпко. Це перший раз у нашій місцевости маленькі аматори так гарно відограли театральну штуку.

Велике вражіння на присутних робила гра маленьких аматорів, а сцена, де Тарас прощається з Україною, викликала у багатьох сльози.

Діточий хор таксамо добре відспівав кілька пісень, як наприклад, „Горлицю" та „Шалійте, шалійте".

Всі виходили задоволені представленням та висловлювали щиру подяку учителеви Драпкови й маленьким діточкам за їх культурну працю. Похвала належиться і тим родичам, що посилають своїх дітей до української школи та матеріяльно й морально її підтримують.

Присутний.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

З концерту на інвалідів.

Дня 25 листопада відбувся в нашій громаді концерт в память відродження західно-української державности. Концерт влаштовано заходом місцевих українських братств і товариств.

Чистого доходу було з концерту $120. Гроші ті призначено на допомогу українським інвалідам і вислано їх до краю через Обєднанне в Филаделфії.

За комітет:
С. Євусяк, голова;
К. Піддубчишин, секретар;
Н. Бурак, касієр.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Для „Рідної Школи".

Свого часу наробило було дещо розголосу, що українська громада в Дітройт і Гемтремк зложили дуже поважну суму для „Рідної Школи", а саме $2751.18 (в готівці й деклярацíях). Мені самому здавалося, що тих громад не перевисшить уже ніхто в Злучених Державах. На щастя я помилився. За час мойого побуту **в Шикаго, Ілл.,** зложила тамошня українська громада до 31. січня ц. р. на мої руки **в готівці $1401.80.**

Іменем „Рідної Школи" та іменем тих дітей, що стоять під її виховною опікою, складаю всім Вп. Добродіям з міста Шикаго щиросердечну подяку. Зокрема щиро дякую всім тим Вп. Громадянам, які не жаліли труду й заходів, щоб збірка в Шикаго дала як найбільший висліл.

Лев Ясінчук,
делегат „Рідної Школи".

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На „Просвіту" і „Рідну Школу".

Громадянин Семен Угорчак, член 46 відділу У. Н. Союза, переслав до Обєднання $25 від слідуючих:

Семен Угорчак по $5 на тов. „Просвіта" у Львові і „Рідну Школу"; Стефан Геррис і Джеймс Мотюк по $2 на „Просвіту" і по $3 на „Рідну Школу"; Савл Розенберг зложив $5 на „Рідну Школу".

Разом зібрано $25.

Мала ріжниця.

— Перше ви були наймитом, а тепер ви господар. У чому найбільше запримічуєте ріжницю?

— Перше я дуже був веселий, як приходив день виплати, а тепер його боюся.

КАРТИНА З ФІЛЬМИ „ТАРАС ШЕВЧЕНКО".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ БУКВАР.

У невеличкому містечку, Ґльозель, віддаленім 20 км. від Віші (у Франції), вікрили богато передісторичних посудин і таблиць, покритих дивними знаками якогось письма. Відкрив ці старинні предмети якийсь Траден. Він найшов на своїм полі плоску, овальну гробницю, цілу виложену плитами з гладженого каменя, покритого свого рода поливом. Хоч не найдено там костей, то напевно була то гробниця, бо були там малі урни й зображення богів із неолітичної доби, що пізнати по великих бровах, глибоких очах, плоских носах і що зовсім не мають уст. Найдено там богато предметів для домашнього вжитку, як камінних приладів і глиняних посудин. Окреме місце займають численні памятники письменства, таблички, і вкриті написами глиняні посудини. Цікаве, що найдено також кусники скла на дні деяких посудин. Це потверджувало здогад, що не схід, але захід є колискою цивілізації та що Фенікійці робити скло навчилися на своїх західніх подорожах. На рисунках бачимо тут часто реніфера, що є прикметою неолітичних часів. Але найважнішою з тої розкопки є, що найшли там азбуку. Доказує це, що вже в цих дуже давніх часах люде вміли утривалювати свої думки письмом. Щоправда, вже і в палеолітичній добі подибуємо якісь знаки мнемонічні, мабуть якісь дороговкази. Та щойно неоліти зпід містечка Ґльозель створили якусь систему знаків, котру можна назвати **азбукою.** Від ідеоґрамів, похожих на гієрогліфи старинних Єгиптян, дуже скоро перейшли до силябізму — бо мали всього 90 знаків. Д-р Морлет каже, що уклад тих знаків, списаних на одній табличці, каже догадуватися, що то є **звичайна азбука.** Та азбука неолітиків зпід Ґльозель є основою всіх пізніших азбук тої доби. Досі не відчитано написів зпід Ґльозель, бо тяжко найти ключ до відчитання письма народу, який уже не істнує. Колиб це вдалося, т... мо, чи колискою цивілізації є захід.

ЩО Є ПРИЧИНОЮ БУРЕЙ?

Віденський інжинір Гербіґер (автор теорії космічного леду) каже, що в міжпланетарному просторі є ледяні метеори. Коли ці метеори дістануться в круг атмосфери землі, спричинюють страшні бурі. Астрономи вважають цю теорію неправдоподібною. Інжинір Гербіґер істнуванням ледяних метеорів пояснює холодне літо, бурі. Більше прихильників має теорія шведського астронома Сванте Арґеніюса. Він каже, що бурі є наслідком виладування електричности, яка є нагромаджена в атмосфері землі. Воздух постійно має в собі електричність, але з напруженням не всюди однаковим. Ріжниця виносить 50—60 вольтів на висоту 1 метра. Отже велика буря є при віддалі кількох кільометрів і висше. Електричність спричинює теж оптичні зявища, приміром полярну зорю, а все є причиною нагальних бурей і гураґанів. Арґеній тай инші дослідники ствердили теж звязь між змінами напруження воздушної електричности й фазами місяця. Було би це потвердженням прастарого твердження, що місяць впливає на бурі. Треба ще багато літ, заки метеорольоґія опреться на сильних основах і явища, пояснювані нині, пояснюватиме ствердженими науковими доказами.

Як Пастер їв черешні.

Славний французький вчений був раз у гостях. Подали гарні черешні. Пастер брав кожду черешню, полокав у склянці води, а щойно потім їв. Господар і господиня підсміхалися з нього. Пастер сказав на це: „То зовсім нема з чого сміятися, мої любі. На кождій черешні є тисячі мікробів, що можуть бути причиною смерти. Тому добре є кожду черешню виполокати, заки зїмо її“. Кажучи це, Пастер через неувагу взяв склянку з тоюж водою і випив її.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“

ДОБРО РОБИТИ.

По степу циганкою ходила осінь і тихо присипляла всю зелень.

Я йшла стежкою самітною і думала про ріжноту.

На тій стежині я несподівано подибала мале дівчатко, яке йшло з веселим лицем і несло в одній руці свічку, а в другій збанок з водою.

Я спинила її питаючи: — Куди йдеш, дитино, і чому несеш свічку та воду?

А дівчатко відповіло:

Я хочу запалити небо свічкою, а водою затопити огні пекельні.

Я усміхнулась і сказала:

— Дуренько ти мала. Чи ти бажаєш знищити пристановище добрих, де вони дістають нагороду, і місце злих, де вони кару належиту дістають?!

— Так! — сказало дівчатко.

— Чомуж так, і длячого? — я спитала дивуючись.

Воно подивилось на мене своїми глибоко-синіми очима і відповіло:

— Я бажаю знищити небо і пекло, щоб люде вчились робити добро, не сподіючись нагороди, ані не страхаючись кари.

Дівчатко пішло, а я стояла і думала.

Галька Дністрова.

ЛИЦЕ ЛЮДИНИ — ЗЕРКАЛО ЗДОРОВЛЯ.

Останніми часами ввійшла в моду між жінками струнка лінія, струнка стать. Є жінки, які вмовляють у себе, що вони за товсті тай на силу стараються позбути бодай кілька фунтів із ваґи тіла.

Та коли краще приглянемося такій жінці, що на силу старається схудіти, не їсть і крім купелів уживає ще ріжних новітних „ліків“ — побачимо, що така струнка жінка чи дівчина на лиці виглядає завдяки тій „курації“ дуже старо. Це зробило переборщене „лікування“, недоїдання. Тіло мститься, а це відбивається на лиці, яке тепер виглядає дуже змучено та виснажено.

Тому треба зважати не лише на струнку стать, але й на лице, плекати його.

Жінка, щоби бути стрункою, відрікається всякого доброго харчу, леґумін, а зїсть лише трохи страви квасної, перченої. Наслідком такого харчу псується шкіра на лиці. Щоправда, є на це спосіб: сонце і воздушний спорт. Самособою спорт не рекордовий, який більше каже тілу робити, ніж воно в силі. Спорт на вільному, свіжому воздусі. **Воздух і сонце,** це дві найважніші умовини для плекання краси.

Другою важною умовиною є **правильність.** Про правильність ніколи не слід забувати. Ніщо не повинно стояти нам на перешкоді: правильно їсти, спати. Цеї шкоди, яку заподіємо собі неправильною їдою та неправильним спанням — ніщо не надолужить. По роках неправильного сну і їди приходить упадок. Орґанізм підупадає — запізно пригадуємо собі всякі добрі поради про правильність у житті людини. Добрий сон — це половина доброго здоровля. Вечером годину скорше піти спати, а рано встати чверть години скорше, а тоді будемо почуватися здоровше.

КОРОВА, ЩО ДАЄ СМЕТАНУ.

Міська пані в часі ферій
Місто покидає,
Їде на село, там природу
Сільську оглядає.
Там дівчина жене гуси,
Хлопець коні поїть,
Тут знов жінка сидить собі
І корову доїть.
Пані, як те побачила,
Ближче приступає:
— Що дає ваша корова? —
Селянки питає.
— Звісно, пані, що молоко,
А ось воно, в збанку.
— А чи маєте корову,
Що дає й сметанку?

Мих. Кумка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

LITTLE JULIUS SNEEZER — BY BAKER

GEE-THIS BOOK ALMOST FELL OUT OF MY HANDS THAT TIME!
HEY-WHERE YA GOIN' WID DAT DICTIONARY?
WHY THIS DICTIONARY CONTAINS EXPLOSIVES!
GWAN-WHERE DO YA GIT DA STUFF?
IF I'D LET THIS BOOK DROP, IT'S GOOD NIGHT!
WHY IT'S ONLY A DICTIONARY!
WELL AINT THERE DYNAMITE IN IT?